

Bij deze enkele punten van kritiek mag echter de waarde van het onderzoek in zijn geheel niet uit het gezichtsveld verdwijnen. De auteurs namen een zware pioniersrol aan en zijn erin geslaagd in een heldere stijl en een overzichtelijke structuur het kluwen van interacties tussen de politie en tegenpolen uit de private sector te onthullen en in een brede maatschappelijke context te plaatsen. Naast een degelijke analyse van het fenomeen 'grijze politie' brengen zij een fraai geheel van vernieuwende ideeën naar voor die hopelijk zullen doorwerken in het beleid.

Bart DE SMET

SCHUUR, G., *Bejegening tussen geborgenheid en risico, Omgaan met manipulerend, provocerend en agressief-gewelddadig gedrag in een gesloten systeem, Groningen, Schuur & Gispens Publicaties, 1996, 128 p.*

De publicatie 'Bejegening tussen geborgenheid en risico' is een klein, dun en vlot leesbaar boekje. Het is bedoeld voor mensen die werken met gedetineerden, met arrestanten in politiecellen en met patiënten in t.b.s.- en forensisch psychiatrische klinieken en wordt geschikt geacht als studiemateriaal binnen opleidingen gericht op communicatie, sociale vaardigheden en agressie-trainingen. De ondertitel 'Omgaan met manipulerend, provocerend en agressief-gewelddadig gedrag in een gesloten systeem' geeft weer waarover het boek feitelijk handelt. In een zevental hoofdstukken komen achtereenvolgens de volgende thema's aan bod: de samenhang tussen agressie en verwerking van ervaringen en het beroepshalve omgaan met agressie van de gedetineerde, psychiatrische toestandsbeelden en psycho-sociale problematieken die zich bij gedetineerden kunnen voordoen en de consequenties daarvan voor de bejegening, manipuleren, provoceren en bedreigingen als levensstijl en hoe daarmee kan worden omgegaan, communicatie in het omgaan met conflicten, agressie en geweld naar aanleiding van het verwerken van leed dat zich tijdens de detentie voor kan doen, veiligheidsgevoel van het personeel en de collegiale steun en richtlijnen voor het opstellen van protocollen en enkele concrete voorbeelden.

De auteur tracht niet alleen inzicht te geven in de processen en factoren die aanleiding kunnen geven voor manipulerend, provocerend en agressief-gewelddadig gedrag in een gesloten setting, maar wil de lezer tevens handvaten bieden om escalaties te voorkomen en met dergelijke gedragingen om te gaan. Ook qua lay-out komen de twee aspecten duidelijk tot uiting. De tekst wordt herhaaldelijk onderbroken door de hoofding 'beroepshouding' waarna enkele handelingsmogelijkheden of leerpunten volgen die de lezer zich volgens de auteur dient eigen te maken. Welke bijdrage de geregeld terugkerende kadertjes met citaten uit kranten leveren, is minder duidelijk. Ze bevatten noch extra informatie noch praktische tips. De uiteindelijke bedoeling van de publicatie is het veiligheidsgevoel van de personeelsleden die met gedetineerden werken, te verhogen. Met name de preventieve invalshoek die de schrijver heeft gekozen, komt daaraan tegemoet. De nadruk ligt op het voorkomen van escalaties en conflicten in de omgang met gedetineerden. Maar ook het omgaan

met en reageren op probleemgedrag indien het zich toch manifesteert, wordt uitgediept.

Naar mijn mening had de auteur beter gekozen voor ofwel een theoretische uitdieping van agressief-gewelddadig gedrag bij gedetineerden in al haar facetten ofwel een echte handleiding voor het voorkomen van en omgaan met escalaties in gesloten systemen geschreven. In de huidige vorm komen zowel de verklaringsmodellen als de praktische omgangstips te weinig uit de verf. Ter verduidelijking een voorbeeld. In hoofdstuk 5 'Communicatie in het omgaan met conflicten, agressie en geweld' wordt in eerste instantie ingegaan op de psychoterreur waaronder pesten en discriminatie worden geschaard. Ondermeer komen diverse bronnen van pesten en discriminatie kort aan bod en de fasen waarin dergelijke gedragingen zich ontwikkelen. Bronvermeldingen worden niet gegeven, evenals mogelijke andere wijzen waarop een pest- of discriminatieproces kan verlopen. Na deze beperkte theoretische uitleg van de fenomenen pesten en discriminatie wordt onder het titeltje 'beroepshouding' vermeld, dat het personeel moet voorkomen in de cultuur van het pesten meegezogen te worden. Dat kan door niet mee te lachen met de gedetineerden bij de gebruikte beledigingen en die zelf evenmin te gebruiken. Bij voorkeur moet men niet laten merken geërgerd te zijn, want dat kan provocerend werken. Wel kan het personeel laten merken dat pesten wordt afgekeurd als zijnde abnormaal gedrag. Daarbij dient wel het uitspreken van een oordeel over schuld of onschuld vermeden te worden. De laatste praktische tip die de lezer meekrijgt, is 'Kies geen partij!'. De correctheid van deze handvaten trek ik zeker niet in twijfel, maar om ze werkelijk bruikbaar te laten zijn voor mensen in de praktijk dienen ze mijns inziens veel concreter te worden gemaakt. Voor mensen die niet binnen een concrete gesloten setting werkzaam zijn, geeft het boekje daarentegen veel informatie en ideeën omtrent de agressieproblematiek bij gedetineerden en de omgang met gedetineerden.

Ingrid VAN WELZENIS
KU Leuven, Onderzoeksgroep Jeugdcriminologie